

‘Veel mis bij Europese aanbesteding architecten’

NRC
19-12-
2008

Een aantal prominente architectenbureaus weigert mee te doen aan Europese aanbestedingen. Uit een rapport blijkt dat daarbij inderdaad veel mis is.

Door onze redacteur
TRACY METZ

DEN HAAG, 19 DEC. Overheden in Nederland stellen vaak te hoge, irrelevante en inconsequente eisen aan architecten die meedoen aan de Europese aanbesteding van een openbaar gebouw. De Europese richtlijn was bedoeld om de markt open te stellen. Maar door de manier waarop Nederlandse overheden, vooral lagere als gemeenten en schoolbesturen, ermee omgaan raakt dat doel in de verdrinking. De buurlanden doen het beter.

Dat constateert het onderzoeksinstituut OTB aan de TU Delft in een rapport dat rijksbouwmeester Van der Pol vandaag overhandigt aan minister Van der Laan (PvdA, Wonen, Wijken en Integratie).

De vaak onervaren opdrachtgevers mijden vooral risico's en letten te weinig op kwaliteit, aldus het rapport. Om zeker te zijn dat het architectenbureau de opdracht aankan, stellen ze hoge, soms te hoge, eisen wat betreft omzet en ervaring. Dit probleem kwam deze zomer naar buiten toen een aantal bekende bureaus zich terugtrok uit de opdracht voor een stadhuis voor de gemeente Westland. Uit een enquête van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) blijkt dat 80 procent van de leden zich niet inschrijft voor projecten die Europees worden aanbesteed.

Volgens OTB maken daardoor vooral grote bureaus kans op de opdracht voor een openbaar gebouw van meer dan 206.000 euro – de grens voor Europees aanbesteden. Dat leidt tot een vershraling van het architectuurklimaat.

Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol gaat een 'regiegroep' vormen samen met de BNA, de vereniging van projectontwikkelaars Neprom, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het ministerie

Buurlanden doen het beter met aanbesteden

Hoezeer de Europese aanbesteding per land verschilt, blijkt uit het rapport van OTB. „In Nederland worden mogelijke problemen met Europees aanbesteden niet opgevangen of bijgestuurd door een beroepsvereniging of overheidsinstantie. Omringende landen zijn veel strikter in het aansturen.”

- Vlaanderen kent de Open Oproep. De Vlaams Bouwmeester inventariseert alle overheidsopdrachten en stelt per project

tien ontwerpbureaus voor. De opdrachtgever kiest vijf die – tegen vergoeding – een presentatie doen. Er is ook de 'meesterproef', die jonge ontwerpers een kans biedt om ervaring op te doen via een overheidsopdracht.

- Alle Duitse deelstaten hebben een eigen Architectenkammer, verenigd in de Bundes Architekten Kammer. Deze sterke beroepsgroepcultuur behartigt de belangen op landelijk niveau.

van Economische Zaken en Architectuur Lokaal. De regiegroep zal spoedig aanbevelingen uitbrengen aan het kabinet, zegt Van der Pol. Minister Van der Hoeven van EZ heeft in antwoord op Kamervragen in oktober gezegd dat overheidsopdrachtgevers geen omzeteisen mogen stellen.

De BNA heeft de problemen begin deze maand aangekaart bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa). Want, zegt voorzitter Marie-Hélène Cornips, „de manier waarop Nederland met de Europese richtlijnen omgaat, beperkt de

vrije mededinging”. De NMa meldt echter desgevraagd dat zij zich alleen bezighoudt met de vrije concurrentie tussen mededingers, niet tussen hen en de opdrachtgever. Volgende maand spreekt de BNA hierover met de betrokken ministeries.

De BNA wil een onafhankelijk kennisinstituut waar bouwmanagers en opdrachtgevers als gemeenten en schoolbesturen overzichtelijke informatie kunnen krijgen. Ook opent de BNA per 1 januari een meldpunt voor problemen. Architectuur Lokaal gaat gemeenten begeleiden bij prijsvragen en is bezig een werkmap op te stellen met een versimpelde maar 'Europa-proof' procedure.

Er is een 'Aanbestedingsautoriteit' voorgesteld, maar Van der Pol ziet eerder een rol voor de Rijksbouwmeester. Had die de huidige problemen niet moeten voorkomen? „Hierin zijn we achtergebleven”, erkent Van der Pol.

David Orbio de Castro, als advocaat bij Stibbe gespecialiseerd in Europese aanbesteding, vindt dat gemeenten gedwongen moeten worden de procedures zorgvuldig uit te voeren. „De openheid die juist het doel was, verzandt vaak in gekonkel en onkunde.” Architecten op hun beurt mogen van hem wel wat assertiever worden in het halen van hun recht. „Aannemers die zich benadeeld voelen bij de aanbesteding, stappen gemiddeld vijf keer zo vaak naar de rechter.”